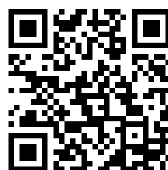




Die Evangelien van den Spinrocke

Amstelredam, H. J. Muller



A i-iiij ontbreekt.

en sullen. Dat v. Capittel.

Mijn vriendinnen ic seg v voorwaer dat geen hortet of wee desgelijck en is als dat ẽ man tsijne elders draecht datmen thuys wel behoeuen soude hy sonder dat goet dat van sijnen wijue coemt Glose. Voorwaer seyde daer een oude gheheeten Florette die swarte die ghene die sijn houwelijck breect in ouerspel is min te achten dan een Jode oft sarasijn want hi is meynedich.

Dat. vi. Capittel

Die wil wetẽ den naẽ vã sinẽ toecomendẽ man sal voor zijn dore spannen dẽ eerstẽ draet die si spinnen sal eñ alsulckẽ naẽ als hebbẽ sal die eerste man die daer voor hy lijden sal so sal haer man ooc hebbẽ. Glose. Met dien woorde soo hief haer op ẽ vandẽ geselschappe gheheetẽ greffijne Jans de blau wijf eñ seyde dat si dat geproeft had ende dattet haer so gebuert was des si die vre vermaledijde vã alsulckẽ gemoet van eenẽ man die alle verwe eñ schoonheyt verloren had/eñ so is hy so cranckẽ huysman dat hy anders niet en weet dan slapen.

Dat. vij. Capittel.

Als een vrou kint draecht/ende men weten wil weder sy een sone draecht of ẽ dochter so salmẽ op haer hooft wat souts legghen als si slaept dat sijs niet en weet ende den naem die si eerste noemt na dat sy ontspringt ist een man soo salt een soon sijn/ist een vrou so salt een dochter sijn. Glose. Dat selfe ghebuerde my/doen ick droech lijse vroechrijpe mijn dochtere. Doen seyde Griele vanden solder dat leerde my m[ijn] grootmoeder die seer out ende wijs was.

Dat. viij.

Mẽ sal geẽ iõge meyskẽs etẽ geuẽ de hoofdẽ va[n] ... dat sijs niet gedẽcken als si gehout sijn sondli[n]g[e] ... dragẽ/wãt haer kinders soudẽ gesplitte ly[ppen] ... se Margotte seyde daer op dat ghebuer[de] ... een mijnre nichtẽ want om dat si ge...

eenen hase so brachthaer dochter vier lippen ter werelt.

Dat.ix.Capittel. Men en soude geen ionge meyskẽs laten eten die hoofden van schapen of van hane cammen ofte alen / op datsi niet en vallẽ in sinte lupus ongemac Glose. Voorwaer seyde beele metten tuytẽ dat is eẽ groot hinder wãtom deswil datter mijn moeder adt so heb ick drie litteekenen af behouden die my nemmermeer vergaen sullen. Deerste dat ick dicwil op mijnen rugge valle. Tweeste dz ick my gaerne stote. Toerde dat ick heymelijc gebrec lijde.

Dat.x.Capittel. Ick sweer v ghelijck deuangelie als eẽ meysẽ van costumẽ gaerne eet gesodẽ melc in die panne oft aerden potten / dattet regenẽ sal als si die bruyt is eñ si crijcht gaerne eenen ongemuechlijcken man ende haer gebuert geerne dz si dicwils beclat gaet ende onbereyt. Glose. Vrou abonde seide die regel en liecht nemmermeer als welscheen op mijn bruyloft / daer uwer noch vele waren.

Dat.xi Capittel.

Also waer als deuangelie is als eẽ man gaet slapẽ by sijnẽ wijf oft lief / met vuylẽ stinckende voetẽ eñ hi eẽ sone wint die sone sal hebben eenẽ stinckenden adem eñ ist een dochter / so sal si achter eenen quaden adẽ hebbẽ Glose Daerop seplopaerts seyde op dat capittel datter also ghebuerde haer nichte want waerse ghinck altoos roeckmense van achter

Dat.xij.Capittel.

Also waer als deuangelie seg ick v als een ionc knecht / eñ een ionck meysen tsamẽ vergaderen beyde maecht zijnde dat e[illegible]e kint dat si crijgen is gaern sot. Glose Geertie die n[illegible]nde daer op dattet waer geviel van haer dochter [illegible]uede aenden vercken sweender si most hem wth [illegible] souden ende haer eerste kint is puer sot.

[illegible]pittel. Mijn gebueren eñ gesellinnen ick [illegible] als een kint eerst gheboren is ist datmen [illegible]n eenẽ gebradẽ appel eert de borst suy

ghet so en sal nemmermeer aen die tafel onmanierlijc eten noch drincken eñ het sals te segher sijn in zijn wercken/eñ sint spreken onder de vrouwē/Glose. Marope morelle seyde op dien text. Alstmē gheboren kint heeft eē cleyn dermkken totten hoofde toe soo ist lanclijuich eñ heeft eenen soetē adem een goede stemme ende gracelijck sprake.

Dat.xiiij.Capittel

Ick verseker v also waer als Deuangelie/dat om den kinderen te hebben gecrolt haer terstont als sy geboren sijn so salmē haer hooft wasschen met wittē wijne eñ dat men in haer bat doe diē ranckē vandē wittē wijngaert/Glose. vrou hermofrodi seyde daer op so wie dede dragen twee schone blancken sweerden aen elcke side van eenē iongen kinde eer ment kersten dede/dat kint sijn leefdaghe schoon en coē wesen soude/eñ onder dedel wel ghesien.

Dat.xv Capittel.

Nu hoort ende verstaet wel alle gader/ic waerschouwe v datmē geen mes oft snijdende wapē wt treckē en sal voor vrouwen met grootē buycken men en gae voor alle wercken ende raetse daermede suyverlijckē te dien eynde dz sy te vrijer si/eñ dats haer vruchte te coenre blijue. Glose Pernette buete seyde daer op om deswille dat haer moeder dz niet en dede doen sy van haer groot ginck so had sy opt blode geweest eñ noch wast dat si sonđ mans geselschap niet alleen dorste slapen ghaen/ Dat.xvi.Capittel.

Ick segghe v voorwaer also waer als deuangelie vanden spinrock dat die ionghe meyskens nemmermeer en behoren te eten om die leste criecke met harē vrijers/want het valt dicwil dat die ghene die de leste kerse gebuert blijuet alder lest te houwen. Glose. Vrou sibille vandē marassche seyde daer op dat de ionghe meyskens niet en souden clappen met haren vrijers/want het valt dicwils dat de mans op spelen hebben/ende die vrouwen niet.

Dat.xvij. Capittel.

Noch seg ick v god ende die redenē verbiedē al daer eenighe ioncvrouwē sijn die bevrucht sijn te sprekē oft verhalen van eenigerley dingē die niet en sijn te crighen/wāt die vruchte haers lichaēs mochtes bequaē hebben Glose. Vrou abonde vandē houene seyde daer op dat quaet waer de vrouwen die kint dragen te werpen met kersen oft besien oft rooden wijne wantet tkint souder een teecken af brenghen.

Dat.xviij. Capittel/

Weet voorwaer dat een mā die hem ontgaet in sijn houwelijck niet weerdich en is tot eeniger dignitept gecorē te worde eñ al waert dat hē sijn wijf vandē gelijcke dade hy waer een sake van haerder beyder quaet ende sy soude met rechte quijt gewesen worden. Glose. Vrou pseret de corte seyde die geenē anderen vrouwē en verselle die doe drye maendagen misse singen van sinte anopet. Jck segghe v certeyn dat de vrouwen van Parijs alfo haer mans onderhouden.

Dat.xix. Capittel

Alsmen een kint doopt ist een knechtken en het.ij.peterē heuet soo en salt niet meer wijfs hebbē dan een. Ende ist een meysken/eñ het.ij.peetkēs heeft so en sal sy niet meer mans hebben dan eenē/Glose. Voorwaers seyde ampullin stuckette Jck mach wel vermaledijen die vre datter willeken mijn man ont so vele had/want hi heeft drye wijfs/sonder de gene d is ick niet en weet

Dat.xx. Capittel

Alsmen de ionge kinderen siet op de stratē met speerkens eñ wimpels rijdē eñ strijde dat is eē gewarich teekē van oorlogen eñ tweedrachtichept inden lande comende. Glose. Pierhuplecotte seyde daer op/als de kinderen dragē banieren eñ cruycē dat is een teeckē van sterften.

Dat.xxi. Capittel

Wilt een vrou weeten oft haer man wt slaept/soo siet ende wachte oft hi een volle mane laet voor by lijden sonder haer te naken/voorwaer ist alsoo so en ist geen wonder al heeft

sy quaet vermoeden Glose Dese Euangelie is waer/want tis meer dan twee maenscijnen gheleden dat Jan ploepaert mijn man noch dit noch dat en dede/ende ben nochtans wijss ghenoech om hem te verdouwen.

Dat xxij Capittel

Men sal geen vrouwen groot gaende teeten geuen hoofden vā visschen op dat sy daer op niet en peysen/ende haer kint gheenē hoogen mont en brenghe Glose Perette kapots seyde dat si veel kinderen ghehouden hadde die den nuese veel langer hadden dan costumelijck is

Dat xxiij Capittel

Ist dat een man sijn wijf smijt ofte met voeten stoot als sy kint draecht: si sals veel te swaerder arbeyt hebben eñ dickwil steruen sy daerom Glose Vrou harmofroade seyde dat daer gheen remedie teghen en ware anders dā datmen die schoen moeste hebbē die hy aenhadde als hy dat dede ende so sal zy lichtelijck genesen

Dat xxiiij Capittel

Ist dat yemant een kint ouerscrijt so en salt nemmermeer wassen/ten sy datment overschrijdt wederom Glose Voorwaer seyde zibille daer af comen dese cleyn mannekens ende wijfkens.

Dat xxv Capittel

Ist dat een vrouwe oft meysken haer coussē ontbint opder straet eñ zhi are couzebant verliest dats een teecken dat haer man oft vryer niet getrou en is Gloze Quermits dezen zoo hielt daer eē stille geheetē Transsie die lxviij jaer oudt was eñ zeyde dat waer was wāt zint dincrdach dat ic mijnē cousebant verloos opt strate zoo en sach ick mijnen Vrijer niet blijde

Dat xxvi Capittel

Ten eynde van mijnen capittelen zoo seg ick v als een vrou een quade borst heeft/zo en derf zy anders niet doen dan dat haer man daer om drie ringhen make met zinen vinghrr. Gloze Sandrijne langereet zeyde datmen verstaen zoude deze drye ringhen behoozen gemaect te worden beneden den buycke onder die gordel stadt

Midts der onduisie begonsté alle die daer zaten te lachē
eñ presen seer hoochlijc vrou Ysengrine dat zi haer euange
lie zo wel achtervolget had ende ghedeelt in. xvi. articulē
eñ geloofden dat sijze zoudē onthouden om voort te condi-
ghen anderen die ter dier lessen niet gheweest en hadden.
Ic haecte zeer na deynde want mij pampier ende keersē
ghebraken ende den slaet verwan my wantet byder midde-
dernacht was. Ende zo woud ic nemē oorlof/maer si badē
my dat icker eē kiezen zoude tegen des anderen dages die
van lesen zoude haer Euangelien. Ende zo vielen zy by eē
een eñ kosen eendrachtelic een ioncvrouwe geheten tran
zelijne de
croec/die
welke dē
last aen
nam my
seerebid-
dende dz
ic haer in
dat stuck
oec dienē
woude.



Die euan
gelien ge
sezē bi die
vrouwe/
Transse-
lijne de
croeck op
ten dienx
dach.

Hier volghet vervolch vande evangelie gelesen by vrou Transselijnen die croech des dincxdaechs.

Des dincxdaechs savonts ontrent .v. uren begonsten hē daer te vergaderē die vrouwen out/eñ ionc van allen canten/wāt sy haddent al reede berept tgene dat des maendaechs gedaen was eñ datmen des dincxdaechs weder doen soude by Vrou Transselijne die wel vernaemt was wantsi was redel achtich ont .lx. Jaren lanc eñ mager. Sy hadde in haer ionchept gewoont met eender edelder vrouwen die eens deels Nigromancie wiste ende waerseggen daer by si veel wichelinghen leerde daer sy nae der hant bi vergeuen was. Merom deswille dat sy eens met Venus gespot had opten ketel vander minnē so en hieltsi niet sinte op/Venus te dienen met haren onderlaten. Eñ in haer oude dagen had sy haer geslagen aenden prochiaen van den dorpe die nacht eñ dach haer biecht hoorde/eñ daerō hadden de ghebueren haer in grooter weerden. Vrou Transelijn ghecomen sijnde vraechde sy my oft ic berept was om te schrijuen ende begonst aldus

Dat eerste Capittel.

Hoort mijn goede ghebueren eñ gesellen Ic bid v dat ghy swijgen wilt also waer als deuangelie seg ic v als een vrou wil wesen wel gemint van haren man oft lief dat si hem te eten geuen catten cruyt. Glose. Dat is waer seyde berte die brune want dat dede ick mijnē man eñ ic maecter hem eē so laet af mer die liefde en duerde mer ses weken ende also meyne ick datter dickwil vernieut moet zijn.

Dat tweede Capittel.

Ick seg v die gecrijgen conde waerachtich Mādragra eñ lept in een wit cleet eñ doet hēseluē twewernē daechs te etē eñ drinckē al ist dz hijs niet eñ eet eñ drinct die soude in cortē tijt rijck wordē. Glose Voorwaer seyde Janne wasteliere men sept dat alexius vanden hove alsoo rijck worden is

Ick seg v voorwaer als devangelie als een op sine werch ghe moet eenen hase dat is een quaet teecken en om dat perijckel te schouwen so sal hem een drie werf om keeren van daer hi coemt en dan is hy wten perijckel. Glose. Wits dien so hiel haer op Marote brante ende seyde dattet waer was want haer stiefvader brack sijn been van eenen peerde na dat hy eenen haese ghemoete. Mer die een wolf oft eenen beer ge moet dat is een goet teecken.

Dat .iiij Capittel.

Hopt wijs man en sat op eenẽ ezel ter eeren van onsen heere dier op sadt wãt alsmẽ vandẽ ezel valt so sept hy berst maer die van een peert valt sept staet op Glose. op dat artijckel ar gueerde si wãt õs vrouwe op eenẽ ezel sadt/doen sy in Egipte bloot/nochtans en ghebuerde haer geen quaet. Daer op antwoorde vrou sibille vander graf/datter ons lieve Heere noch niet op geseten en hadde. Daer op soo replyceerde een oude quene gheheeten Perette dontrou datse onsen Heere hadde op haren schoot. Hierom soo gherees groot ghelchille onder die ghene die daer saten alse dat deen haer hielt aenden text vander Evangeliẽ en dander aen die Glose. En so luide riepẽ op datmẽ en hoordẽ noch en sach/noch en verstõ niet. So stont op vrou plegrine ende dede so veele dat spse stilde.

Dat .v. Capittel.

Maer om alle twist te vellẽ so seg ick v die zijnen rooster op vier sedt sonder yet daer op te leggen dat die oudt wert ende verrompelt. Glose seyde een vanden spinnersen gheheeten Piate metten langhen nuese/die gaet slapen ende sinen stoel niet en verset daer hi hẽ op ontcoust heeft/die is in sorghen dat hem die nachte marrie rijden sal.

Dat vi Capittel.

Die tsavonts sinẽ stoel of creest metten voeten laet opwaert staen also lãge sit de duvel schardeinge opt huys Glose Iso reet tẽ sprziene seyde dat haer grootmoeder seide datter so veel

gheel duyvelen op elcken voet sitten als daer voeten zijn.

Dat.vij.Capittel. Ick verseker u wanneer die exteren. scheteré opt huys voor de noen eñ mense van voorsiet dat is een teeckē vā ghoeder nieumaren toecomende maer alst nae der noenen ghebuert/ende mense van achter siet/daer volghet altijt quaet nae maer ist datter die musschen op garren oft haer nesten maken dat is een teecken van goeden weder Glose. Gheertruyt dobbel seyde als eenen opevaer sijnen neste maect op yemants schoorsteen dat is een teeckē dat die meester vanden huyse langhe leuen sal ende rijck worden.

Dat.viij. Capittel. Als een sijn oozen tuyten soo weet voorwaer ist de rechte oor/soo sullent goede tijdinghen sijn/ maer ist de slincke dat beteekent quade tijdinghe Glose Isabel vander rooder kammen seyde daer op als een sijne nose teuct dat is een teecken van roode wijn te drincken oft ghebeesten te riecken. Dat ix Capittel

Wanneer die erweten oft warmos siedet alst vanden viere gheset is/so weet voorwaer dat in dat huys gheen toouerije en is Glose Perette saen ghecleet seyde dat die maren geen dinc meer en ontsien in een huys dan eenen pot die van den viere siet. Dat x Capittel Nu hoort alle eñ verstaet wel dit Capittel/die sorge heeft dat die mare tsijnen bedde comen sal die sal nemen een eycken berdeken en legghent voor dat vier/ist dat sy daer comt eñ op yemant sit sy en sal van daer niet connen geraken ten sal schoon dach wesen ende dat is gheproeft Glose Jannette saen ghereet seyde dat sy dat eens vergat/maer als sy slapen was so taste si wat wesen mochte/en bevant dat was een rou dinck/met saechten hare Dat xi Capittel Die des saterdaechs laet te volspinnen tvlas dat opten spinrock is den draet die smaendaechs daer af gesponnen is en sal nemmermeer goet zijn noch bleycken Glose Maroeye de blau seyde om dat die vrouwen in duytslant tvlas op harē spinroc latē

so en is haer laken nemmermeer wit ende dat blijft aen die hemden die de mans van daer brenghen.

Dat.xij.Capittel. Die hem wacht sijnen eers te vaghen met bladeren/crupde oft ander groen opter aerde ghewassen en sal nemmermeer pijn hebben inde lenden of ianck en. Glose. Piate de groue sepde daer op/die dat onderhout en sal nemmermeer den hooftsweer hebben maer sal in die stede van dien het hemde vergult dicwil hebben.

Dat.xiij.Capittel. Die niet en werpt noch en laet werpen die beenen int vier alst vleesch af gheghten is/die en sal nemmermeer tantsweer hebben ter eren van sinte Laurens Glose. Marotte swertgat seide dat inde steden van dien de honden daerom vochten.

Dat xiiij.capittel. Die gheen gelt in sijn borse en heeft wacht hem dat hy die nieuwe mane niet en besiet/oft anders so en sal hy geen gelt hebben also lange als die mane sal dueren. Glose Robinette swart sneede sepde op dat Capittel die den nieu maen ghewaer wert als sy wasset/met vol der borse die sal dye mane groeten/ en ootmoedelijck toe neyghen so sal sijn ghelt dat maenschijn wassen ende vermeerderen.

Dat.xv.capittel. Die een claverblat met vier bladers vint die salt met waerden houden/ende hy sal sijn leuen lanck geluckich ende rijck wesen. Glose. Sibille de rope seide hier op. Ist dat een man treet bloots voets op een clauerblat met vier bladers/die en sal niet missen hy en sal die witte cortse hebben en ist een vrou so sal huer man achter wtslaen

Dat.xvi.capittel. Als een op sinen tabbaert vint een coopspinne/dats een teken dat hy dien dach geluckich wesen sal. Desgelijcx die vint een hoefyser oft een stuck daer af die sal goede auontuer hebben. Glose. Doen hief haer op Franskijne saechthoot alsmen smorghens voor den inbijte vint gheldt op de aerde/dat is ongheluck op datter gheen gout en is.

Dat.xvij.capittel

Die een exterooghe wrijft op sinte Jans auont/met vlierbladeren ende steect die bladeren in daerde/ so verre als die rotten/so verre sal die exterooghe verdrooghen. Glose. Isabeel vanden couter seyde daer op dattet beter ware die exterooghe ghewreuen met een crupt dat melck in heuet.

Dat xviij Capittel

Als een man vint op tsijne eenē swarm biē in zijn boomen dat is een quaet teeken ten zi dat hyze hantgift met eē stuc gelts Gloze Vrou gorgene zeyde daer op een die de biē anders na hē name zy en zoude hē nemmermeer goet doen

Dat xix Capittel Die op sinte vincents dach die boomen van zinē houe bint met eenē strobant zal dat iaer vele corens hebben Glose Emmekē die becladde zeyde daer op die zinen boom opten grooten vasten auont snoeyde/dieen sullen binnen dē iare geen rupzenen oft wormen hebben

Dat xx Capittel Die zijn vrijster hantgift opten iaers dach met messen die minne zal vercouwen Gloze Colette vanden kerne zeyde daer op die zijn Vrijster hantgift met spellen met grooten hoofden die minne wort des te heeter eñ te gheduerigher

Dat xxi Capittel

Die vry rijden mach negen werf eenen beer zonder ophouwen die is verzekert van negē paer zietten Gloze Daer op zeyde eē oude tandeloos dat si dat wel geloofde maer zi meēde vander zietten daermen achter waert af valt opten rugghe.

Dat xxij Capittel

Item soo wanneer dat ghy ziet een catte sitten opter Vensteren in die zonne die den eers leet eñ harē poot ouer haer ooren niet enstrijct zonder twijfele diē dach en zalt nz voor by lyden zonder reghene Gloze Midts dien hief haer op vrou calotte eñ zeyde dat aen dat gheē faute en was/want noch lagen haer cleederen in die weyt cupp ende en dorste niedt wasschen om dat haer Catte niet op en hielt haeren eers te lecken

Dat.xxiij.Capittel.

Die metten vingher oft met een stock in dasschen scrijft/oft metten viere speelt dat is eē teecken dat hy in sijn bedde ghe-pist heeft oft pissen sal. Glose Peronne die onsteken seyde/ die sijnen wijue dat vier siet decken voor zijn schenen sal alle dien nacht roncken/eñ ist een ionck meysen noch te houwen so en sal sy van dien iare noch gheenen man hebben.

Dat.xxiiij.Capittel

Die anxt heeft dat sijnen hont van eenen verwoeden honde gebeten mocht wordē/die doe sijnen hont eeten eñ drincken door eenen treft/so is hy dien dach daer voor behoet Glose. Willemijne metter bulten seyde daer op. Die zijn catte oft hinne thuys behouden wil dat sy niet wtloopen die draeyt-se drie mael om den hals/eñ wrijue harē eers daer tegen den muer vander schouwen/so blijft sy eewelijck thuys.

Het slot van deser dachvaert.

Om deser euanghelien wille begosten sy alle te lachen dat sy haer spinnen lieten eñ presen vrou Transselijne seer vanden beleyde vā haren euangelien/eñ dancten oock mede de ander doctoressen ende vroede vrouwen die dē text gheglosiceert hadden. Ick die by nae moede was ende dacht te slapen be-gonste op te heffen/ maer doch woude ick eerst sien wie des anderdaechs leesen soude/ende soo koosen sy alle ghemeyne Vrou Abonde vanden rueue.

Het vervolch vander Euangelien des Woensdaechs tsauonts ghelesen by vrou Abonde.

DEs woensdaechs tsauonts ter ghewoonlijcker vren soo vergaderden die vrouwen alsoo sy plaghen/ende daer na quam vrou Abonde eñ beghonst haer Euanghelien wt te legghen met ten eerstē is te weten hoe dese vrou abon-de in haren ionghen dagen die goede ghesellen beriefde met eenen smaels/maer daer nae hielt sy herberghe te Brugghe voor die cooplieden tot groz/den wijn eñ die goede motscelen

die sy dic wil geget had/had dense ghe maect zo vet dat sy by na soo ront was als lanck eñ meerẽ corstẽ ghe seit so ha-dde zy in haer eenẽ grotẽ dele vande se uẽ constẽ/ wãt vrou abõde te parijs ter scholẽ ge-legẽ had-de seuen Jaer van



daer sy menige diepe conste ghebracht hadde Als sy dan stille geseten was begonst sy haer teme aldus in deser manieren.

Dat eerste Capittel

Jck verseker v voor mijn eerste Capittel/soo wie d an pist tusschen twee hupsen oft teghens die sonne dat die daer af crijghet die tweerne op die ooghe oft roode ooghen. Glose. Beatris slau vande seyde daer op dat sy meynde dat die siec ten quamen van te veele hebben ghedronckẽn wt ter fonteyn nen der minnen.

Dat tweede Capittel.

Diet kledercijn schouwen wil in sijn hoofdt/eñ in die len-den die wacht hem van catten hoofdẽ/oft vleesch te eten van

beren. Glose. Geerte rotthiele seyde terstont daer op/dat daer teghen goet waer te slapen opten rugge der vrouwē ende den mans anders.

Dat. iij. capittel.

Die teghen eenen kercmuer pisset oft opt kerchof is won der dat hy vander popelsijen niet gheraeckt en wort eer hy sterft/ten minsten sal hy tgraueel crijgē. Glose. Voorwaer seyde Jacomijne gaplopse die den prochiaen lange gedient had. Die opt kerchof pist/oft sijne geuoech doet het wijwater dat hy des sondaechs neemt en sal hē die weke geen stade doen teghen den donder. Dat iiij capittel

Vernam een vrou een wolf haer volghende so soude sy terstont haer gordel laten sleppen ende seggen. Wacht v wolf dat v die moeder gods niet en sla/ende terstont sal hi wech loopen als veruaert Glose Janne de wilde seyde daer op. waert dat een die wolf sage eer hy hem sage soo en dorste de mensche daer af niet veruaert wesen dat hem eenich quaet van dien seluen wolf gheschieden sal.

Dat v. capittel.

Als een rauе coemt roepen opten schoorsten oft opt huys/ daer die meester oft vrou siec leyt/dat is een teeckē dat die siecke van dier siecten steruen sal. Glose. Mechielt swee uers seyde daer op als daer op comen scheteren der exterē dat is een teecken dat die siecke ghenesen sal

Dat vi capittel

Als de wint is noortsuyden so soudē wyze vrouwen afsnijden eē eindekē van harē tongē caluer rechter ore/eñ werpē dat tegē dē wint/op dattet calf wassen eñ dijen mocht Glose Marope die verbrande seyde ic meeē voorwaer/die sinte bertholomeus gheloofde zijn rechter oor dattet dijen soude

Dat vij capittel Ghebueren ick wil v nu segghen dat meeste secreet dat ic nu in sauoyē leerde/als een tempeeste rijst in die locht/soo suldy daer een vier terstont maecken/

van vier eycken stockē cruyswijs onder de wint ende ma-
kender een cruys op/eñ het onweder sal terstont ter steden keeren/eñ v goet niet geraken Glose. Gaudine kaemnue se zeyde dat in sauoyen met alle wijse vrouwē sijn wāt om schoon oft leelijc weder te maken/daer af sijnse groote mee stersten.

Dat viij. capittel

Als die eynden het onweder in die locht gevoelen ist datse queeken en vliegen opt water dat is een teeckē dattet regenē sal tempeest mersmijgen sy/zo duchten zy donder. Glose. Mabelie die genuechlijcke zeyde hier op. Als die swaenen oft gansen hē seluē baepē of wassen int water so salt dien seluen dach re genen.

Dat ix. Capittel

Alsmen die honden hoort huylen zo behoortmen die ooren te stoppen want zi brengē quade tijdinge maer die paerden behoortmen te horē neyē eñ roepē. Glose. Marion berquette zeyde daer op. Alsmen die woluē hoort huylen/zo soude een hem seluē stellē in goe den state/want het is een teecken van grooter pestilencien toecomende by oorlog oft dieren tijt.

Dat x. capittel.

Als die woluen haer aes comen haelen by die steeden oft in dorpen dats een teeckē vā dieren tijde. Glose. Janne baget te zeyde daer op wanneer herten hinden of enden comen weyē by die dorpen oft huysen dat een teecken van vollen Jaere.

Dat xi. Capittel.

Jck segge v voorwaer dat die geene die als hy dobbelt/eñ metten rugghe ter manen sidt en sal zonder verlies niet op staen. Glose/ Vrou Michele metter bulten zeyde daer op/ Die gheene die de daechs winnen wil met taerlingen die moet dit contrarie doen.

Dat xij. Capittel/

Jck segghe v mijn ghebueren alsmen wit laken leyt in een bedde soo rust die enghel daer op totter tijdt toe datmerop vijst oft anders doet

Glose Marope buylgat seyde daer op/ also saen als de Enghel van haer scheet soo coemter die duyvel in/ die dicwils/ groote tempeest maect tusschen man ende wijf.

Dat.xiij Capittel. Die des sondaechs onder die hoochmisse dwijwater neemt vā dier weken en mach hem die duvel niet tēpteren of op vij.voetē nae ghenaken. Glose Beerte die onghemaeckte seyde daer op die des sondaechs dwijwater niet en neēt dien mach de duuel nacht ende dach onsienlijc op de schouderen sitten ende dies vā des priesters hant niet en neemt so en heuet cracht noch macht.

Dat.xiiij.Capittel. Die ghene die dicwil ghebenedijdet die sonne die mane sterren/sijn goet sal dubbeleren ende vermenichfuldighen. Glose. Josine saen gherect seyde die tsijne slapen gaen/groet die visch sterren/die en sal gheen kieckenen verliesen/ende sy sullen vermenichfuldighen.

Dat.xv.Capittel. Die des morghens tsijnen opstane voor hem een cruys maket ende sijn handen wasschet eer dat hy wten huyse gaet/so en sal hē de duuel van dien daghe niet mogen schadē oft hinderen eñ ist sake dat hijs oock niet en doet so en sal zijnen arbeyt niet diē wat hy ooc doet want waer bevonden is. Glose Daer op seyde ghetrine die sijn benedictie niet en seyt oner maeltijt/daer sidt die duyuel onsienlijck aen die tafel ende eet ende drinckt.

Dat.xvi.Capittel. Wanneer een vrou eenich dinck draecht ter merct waert/heeft sy den raet dat sy smorgens den rechteren voet eerst schoeyt so sal zy wel vercoopen Glose. Vrou vroech rijp seyde hoe dattet haer dickwils ghebuert was. Dat.xvij.Capittel. Als een Vrou smergēs in hare stal gaet die coeyen melcken en seyt sy niet god hoede v eñ sinte brye soe smijten de coeyen geerne achter wt oft breken den pot oft stoten den tinelc. Glose Midts dien hief haer op een oude quene ende seyde/alst calf niet eten en wilt noch metten vingher noch anders dats een teecken

dat die stier diet wan gheen liefde totter moeder en hadde.

Dat. xviij. Capittel. Ist datmen den wolf sijn lam niet toe en schicket wt den ghroosten houen daer veelschapen wt ghaen na dien dat die tiende lammers betaelt sijn soo salt die wolf selue nemen/hoe nauwe datment wacht. Glose. Emmeken vanden stroo seyde daer op ist datmen den wolf niet en biet een lam in die eere vanden lam godts / soo sullender binnen dien iaer veel sieck worden.

Dat. xix. Capittel. Die tsaterdaechs na der noenẽ wer moes pluct om tsondaechs te eten/die crijcht gheerne die stnpen daermen achter rugghe af valt. Glose. Janne corthiele seyde dattet haer eens gebuerden in haer ionchept/mer een ionck medecijn ghenasse daer af soetelijck.

Dat. xx/Capittel/ Als een man bereet is te paerden te schrijden so en sal hy sijn sweert niet nemen van sijns wijfs hant noch geen ander harnasch want hadde hijs te doẽ het soude hem hinderen /Glose/ Engel groenader seyde dattet haren man eens gebuerde wãt op eenen nacht daer hy reet sach hy wat quaets/eñ hy en conde sijn mes niet wttrecken

Dat /xxi/ Capittel/

Die teghen dye sonnẽ pist die worden gheerne graueelachtich/Glose Aechtken de rope seyde ick meen dattet graueel coemt van onclaren wijn te drincken/ ende aldermeest van rijden sonder sadele/

Die Conclusie van deeser dachuaert

Met desen liet vrou Abonde werck / want zy doen niet meer gesprecken en conde vanden gheruste der spinnersen/ Ende daer na als zy ghestilt waeren/ dancten zi vrou Abonde van haeren leeren ende gheloofdense wel onthouden. Maer al aleer sy schieden kosen sy Vrou Sibille vanden Marassche om des anderen daechs ter gewoonlijcker vren te leesen die wijle dat zy dus besich waren zo nam ick mijn ghereetschap ende pijnde my te slapen.

Des don/
derdaech/
tusscē ses
eñ seeuen
vrē na dē
auontina
le soo ver/
gaderden
hē alle die
Matronē
voorschre/
uen met
noch veel
ander die
daer niet
gheweest
en haddē
om te ho/
ren vrou
Sibillē e/
uangelie.
Dese vro/
we sibille
was van



haer moeder gecomen wt sauopen/van der plaetsen diemē
en voudops hiet van daer die noudopsen eerst quamē van
welcker const sy veel onthouden hadt sy was out seuenen/
vijftich iarē mager eñ lanc. In wat vergaderingen datse
quam hadsy gaerne dat leste woort/eñ so was sy oock een/
voorstelster waerom so waren daer veel meer vrouwen ge
comen om haer te hooren/gheseten zijnde begonste sy haer
theme aldus.

Dat eerste capittel

Die wil dat sijn kinderen niet bloode en worden/soo sal die
Vader als sy gedoopt zijn hem een sweert inde hant geuen
ende so sullense coen sijn van allen haren dingen haer leuē

lanck. Glose. Vrou vanden Marassche haer suster die by enen priester daer ouer deuangelie liet lesen vander drie coninghen oft ghebet van kaerle die groote/soo soudet kint coen/ende victorieus wesen.

Dat ij Capittel Als twee ionghe lieden een knecht ende/een meysen tsamen een kint heffen/soo sal die priester tusschen hen beyden staen want gebuerdet dat si namaels malcandreen te houwelijc namẽ nemmermeer en souder vrede tusschen hem beyden zijn Glose Een oude quene sey daer op dattet was/eñ noch meer waert datse kinderẽ creghen/sy souden alle van quade doen sijn.

Dat iij Capittel

Die vleesschelijc sijn genader bekent wetende die en mach nemmermeer in hemelrijck ten sy dat dat kindt al willens daer voor penitentie doe eerst voor sijn pete/eñ na voor sijnen vader Gloze Cristine die wilde zeyde daer op. Die zijn ghenader te houwelijck neemt/alsoo dicke als sy vergaderen zoo dondert gheerne/oft tis onweder in die zee ofte op de aerde

Dat iiij Capittel

Die vleesschelijck nonne bekent/oft ghewijde vrouwen bi toe doen van enighen priester/ weet dat steruet met staẽde leven ende oock met meerder pijnen dan andere. Glose Filette die engel zeyde daer op/waert dat daer af kinderen quamen/dat die gheneycht waeren tot veel quader auontueren

Dat v Capittel.

Eens papẽ meysen die in haer sondẽ verdueret totter doot toe weet dat si des duyvels paert is ende men en derf voor haer niet bidden Gloze Een oude quene zeyde dat die zonde mocht af ghewasschen worden by bede vanden priester eñ by die kinderen die sy crijghen alwaert datze zeldẽ goet eynde namen. Dat vi Capittel.

Ist dat een waerlijck priester oft een ander bekent een ghehoude vrouwe nemmermeer en wort hem die sonde verghe-uen/ten sy sake dattet hem haer man vergheue. Glose. Dat ghelooue ick wel sprack daer een oude quene/ want ons lieue heere en vergheeft eens ander recht niet / maer hy vergeuet wel behoudelijck partijen haren rechte.

Dat.vij. Capittel. Een man bekennende twijf van sijnen ghebuere oft anders yemant/die slupte hen seluen die poorte van hemelrijck voor thooft/eñ hoe stijf hy clopt soo en mach hijer nochtans niet in. Glose. Margot clappaye seyde datse nemmermeer geopent en soude worden dan by den genen die hy veronghelijct hadde. Dat.viij. Capittel.

Als die priester misse ghesongen heeft / eñ eenighe daer den outaer gaen cussen die en behooren vander weeken Vrou te cussen si en hebbense getrout. Glose. Voorwaer seyde daer een oude spinners die daer teghen niet en doen die en sullen gheen ghebrec hebben van tantsweere oft hooftsweer.

Dat.ix Capittel. Als een vrou met kinde haer kint meer draget in die rechte syde eñ dat sy geerne venisoen eedt eñ ghevoghelt eñ dat sy gaerne hoort spreken van tornoyen eñ steecspelen weet voorwaer dat sy een sone draget. Glose. Mabelie seyde daer op als een Vrouwe meest kindt in haer slincke side draecht eñ dat sy begeert te dansen en te hooren speelen op eenich instrument dat is een teecken dat si eē dochser draecht Dat.x. Capittel.

Begheert een vrou/die draget te weten wat vruchten dat sy draghet so hoorese spreken/ende ghy sullet by haer seluē weten want als sy vraghet wat kint dunct v dat ick draghe eñ ghy antwoort eenen schoonen ionghen soone/ist dat sy dan niet root en wort/soo weet dattet een dochter is. Glose. Laurette die spinster seyde daer op. Ist dat die vrouwe den rechten voet meer voor set dan den slincken / soo draecht sy eenen sone anders een dochter.

Dat.xi.Capittel. Als een man natuerlijck een kint wint/ canst hem dan ghedencken hoe hē doe te moede was eñ daer na men behoefde niemancs anders raet wat kint sijn wijf droeghe dan hem want wint hy een soone hy en verkeerter maer een luttel af om deswil dat hy sijns ghelijck wint meer als hy een dochter wint die is buyten sijnre complexien soo vint hy hem selver verkeert in twee oft drie daghen lanck. Glose. Perotte Galiose seyde als een vrou een knapel kint ontfaen heeft soo draecht si deerste drie maenden schoō maer dander ses maenden vallet haer swaerder dan van een doch ter. Nochtans doet haer d ie dochter meer lijdens aen dye eerste drye maenden.

Dat.xij Capittel. Als ghi die hoenderen siet yewaers onder vergaderē ende schuylen dats een teeckē van buylen weder. Glose. Na dat wy van hoenderen sprekē sey de Emmeken Trumelie soo sal icker v wonder af segghen want als ghy hoenderen gecopt wilt hebben so moet ghy op v hooft eenen sack setten metten hoeckē opwaerts als ghy v eyeren te broeden settet ende die kieken sullē al gecopt wesen

Dat.xiij.Capittel. Mijn lieue vriendinnen ende ghe bueren als ghy opter heymelijc gaet soe wacht uwen eers te vaghen met bladeren eñ ghy en sult nemmermeer ghequelt sijn vanden onghemake datmen den wolf heete Glose. Kal le corthiele seyde dat sijt eens dede en sy en conste niet ghedu ren vanden spenen/sy meynde dat die duvel int cruyt was.

Dat.xiiij Capittel.

Als een kint eerst gheboren is / so wacht dattet opten slinc ken arm eerst ghelept sy/ wandt inder waerheydt het soude sijn leefdaghe slincx wesen. Glose. Martine seyde te desen propooste doet ghy uwen man daensich te keeren ten oosten waert als hy int werck der minnen onledich is wint hi een kint dat sal een sone wesen.

Dat.xv. Capittel. Die hem tsnachts spieghelt in enen

spieghele voorwaer hy siet den duyvel/ende hy wordes teleelijcker. Glose. Geele kaemnuese seyde dattet spieghelen sijn met bruynen glasen/maer sy riecken qualijck.

Dat.xvi.Capittel. Die victorieus wesen wil in strijden oft geluckich in comenschappe die doe zijn hemde aen/dat achterste voren oft auerechts. Glose. Dese reghel en liecht nemmermeer op dat die man gheen corloghen en heeft tegen sijn wijf wāt woude hy die smijtē so zoude hijt verliesē

Dat.xvij.Capittel. Als een vrou eenen handt heeft de traech ende luyachtich is soo sal sy hem al om doen eten eñ smeerē hem daer mede sinen ran so zal hy kloec worden ende zijn recht vanden hinnē wachtē. Glose. Die vindē con de seyde marotte ridder crupt dat de luyde trage mannen wacker maeckt ic souts crijgen al waert dat my mijn hemde costen soude.

Dat.xviij.Capittel. Die kleyn honderkens op houden/ende voeden wilt/die sal smorgens sijn handen wassen in een deel waters/eñ in dat water sal met broot nat maken datsi eten/en geuen hen van dien water oock te drincken so en sullen zy niet meer wassen. Glose. Ic ghelooue wel dattet waer is seyde daer een marmarat, vele mijn oude moeder plachse te houden in enen pot/ende dan en consten sy niet meerder ghewassen dan die pot en was.

Dat.xix.Capittel. Als een wijf opstaet des snachts pissē eer den haen drie werf gecraeyt heeft/ende sy ouer haren man schrijt/weet voorwaer al hat hy eenighen lust om haer vrientschap te doen het soude hem vergaen ten sy dat sy haer weder keerde in de plaetse van daer sy ouerschreide Glose. Marsye ployaert seyde dat is na den eersten crapene vanden hane/ende si mach haer sonder begrijpen keren daer sy wilt.

Dat.xx.Capittel.

Voorwaer mijn ghebueren/als ghijt seer hoort wapen/dat een teecken van verraderijen oft van quade tijdinge. Glose. Dat is een teecken dickwils gheproeft.

Het.xxi. Capittel. Als een man den wech heenen rijdt ende hem een Vrou teghemoete coemt al spinnende dat is een quaet gemoet/en daerom sal hy keren en rijden eenen anderen wech Glose. Laurette seyde daer op waert dat de vrou haer spinrock berchde in haren schoot oft achter haer in die manieren machtet niet hinderē mer viel hy van sinē paerde so mocht hy hem wel seer doen.

Dat.xxij. Capittel. Ick segghe v voor mijn conclusie wil een vrou dat haer mans oft boel haer hertelijck minne die legg ge in sinen slincken schoen een blat van een nootboō ghe raept op sint Jans auont tot datmen noen luyt ende hi salse wonderlijcke lief hebben Mettien begonsten de vrouwen te lachen ende te verwonderen vanden seer notabelen euangelien die vrou Sibille wtgelept had ende voorwaer hem docht wel dat de werelt noch namaels by dese capittelen gheleert soude worden. Nu hoort seyde daer eē oude die seer crom was/het is donderdach/ dat een dach is van recreatien die vetste vander weken/het waer goet dat wy eē cleyn bancketken maecten/om ons te vermaeken ter eren van onse meesterssen/die ons tot hier toe geinstrueert hebben van goede leeringhen daer wy namaels grootelijc by gheprezen sullen worden en bouen de mannen noch blijdelijck domineren Voorwaer seyde daer een ghy segt wel ic wil gaen sien oft ploppaert mijn man slaept en brengen hē en een dosijn eyeren mede. Doe seyde daer eē ander en ic ga om meel en boter so mogen wy wafelē backen. Een ander gheheeten Florette vanden velde ginck om een pot wijns. Een yegelijck gae hem stellen de wijle sy dus besich waren so verloos ick my wāt niy den grooteē vaeck verwan.

Dat vervolch vander dachvaert des vrijdaechs ghedaē by vrou Gombeerde.

Als die vrijdach quam al eer vrou Gombeerde ghecomen was/so verteldē sy haer goede chiere die sy

tsauonts
ghemaect
hadde na
dat ic eēs
wech was
soo sprack
die Vrou-
we mabe
lie tot Flo
rett evan-
den velde/
Segghet
ghebuer-
ken gister
auent dos
ghy dye
derde pin
te soo wel
gerooret
hadde hoe
voerdy
doen, Hy
ātwoorde



seer wel/maer die slaper mijn man sliept al doore sonder hem
yet te vertooren al soude hy ramp hebben / ende ghy Vrou
mehaute hoe mocht ghy doen wandt het scheen al u te we-
sen ende wecte ghy ployaert uwen man / doen ghy slaepen
quaemt. ay laten antwoorde Vrou mehaute niē mach hem
voort aen wel met gemake laten wāt hy en ¦dooch niet meer
ta min dan niet dat hy qualijck varen moet want hy is soo
cout eñ so traech al waer hy van steen ghemaect. Doe seyde
daer noch een ionck meysen Vrou Mehaute ghy die so out
sijt/soudy noch willen alsulck ghedaen hebben hebdy noch

alsulc gedaen hebben/hebdy noch aderẽ die derwert trecken Doen seyde Vrou Mehaute als seer ghestoort stellende haer handen in haer syden. Voorwaer ic heb noch een ader daer toe/eñ om dat te begheren en derfmen niet sien nae d'ouderdom mer nae den goeden wil / weet oock voorwaer dat my noch die boter inden mont smelt / al eest sake dat ick niet wel en can noten ghecraken/om dat ick maer eenen tant en hebbe. Doen quam Vrou Gombeert die fraeye om te bestaen haer euangelie/van welcker coemste sy hem begonsten te stillen al dielt hem suer / wandt vrou Mehaute was soo ontset ende verbolghen om deswil dat sy die maer lxxvi. Jaer oudt was/geheeten was out te sijne. Ten laetsten doch soo sweech sy als syer langhe ghenoech om ghebeden was. Ende soo nam ick mijn penne bereet om voort te schrijuen tgeene dat my Vrou Gombeerde segghen soude / maer al eer ick voorder vare/wil ick v eerst segghen wie dese Doctoresse Vrou Gombeerde was / sy was van haerder Moeder weeghen van auensneeu:ende van haers vaders wegen wt permont ende was ghenoech van schoonen / ende simpelen manieren voor die lieden/want sy schout haer seluen edel te wesen. Maer dye wat verlooren hadde dye wijsde sijt/ende dye yewaers een heymelijck meysen te doen hadde/ dien ghericfde sy om huesschen loon /ende met dier practijcke onderhielt sy haer meest/sy was subtijl alsoot hier na by haren lessen wel schijnen sal. Als sy nu was ghesetten/begonste sy aldus.

Dat eerste Capittel.

Nu hoort ende laet wesen v gheruchte / ende laet ons beginnen ter eeren vanden vrydach/daer wy nu teghenwoordich inne sijn te sprekene vanden heylighen Sacrament des houwelijckx / wandt ick hebbe seuen Mans ghehadt / ende niet te min quame die achtste nae mijnen passe / ick souder nae luysteren. Ende op dat hy my seer lief mochte crijghen

soo sonden ick hem eten ghenen wermoes/des noenes op sint Jans auont ghepluct/ende voorwaer hy en soude my niet connen ghelaten om eenige andere hoe ionc/hoe scoon dat sy oock waren. Glose. Daerop seyde Geelken cordt-hiele staecke een wijf in haers mans ore capoene pluymen die kiecxkenen ghelept hadde/ende thert vanden rechteren voet/ende oock dat hayr van zinen hoofde/ende neemt dan oock hayr vanden catten steerte/hy en mochten in dier manieren also ghedaen nemmermeer haer liefde vergheten.

Dat .ij. Capittel.

Wilt een wijf besorghen datse haer man niet en smijte soo moet sy nemen alle zijn hemden/ende legghense onder den outaer als die prochiaen die passie leest/opten goeden wo-dach/ende doen hem die cleeden oft aentrecken des sonnendaechs/eñ so langhe als hy die ghecleet aen heeft/so sal hy sijnen wijue goetelijck wesen/ende niet smijten.

Dat derde Capittel.

Wil een wijf dat haer Man zijn een kindt lieuer heeft dan dat ander/soo doet hem eten beyde deynden van den oren van sinen honde deen helft/ende dander helft den kinde/sy sullen malcanderen soo lief hebben dat sy deen vanden anderen niet en sullen connen gheduerẽ.

Dat iiij. Capittel.

Wil een wijf harẽ man alle sijn kinderen doen lief hebben bouen maten se neme van alle dier kinder pisse/ende schoone claer water/ende laet hem daer inne onwetens sijn handen/ende zijn aensichte dwaen negen dagen lanc/eñ hy sal se bouen maten lief hebben.

Dat .v. Capittel.

Die sijnen hont behouden wilt dat hy niet verwoet oft rasende en worde die gheue hem alle dagen tsmorgens teten een brock of twe vanden seluen broode dat des sondaechs

lest leven ter offerhanden is ghedragen gheweest.

Dat seste Capittel.

Wilde een wijf dat haer coeyen/soo veel melck gheuen als haer ghebueren coeyen so sal sy alle dage als sy haer coeyē melck de selue wijhue met goeden cruyde/dat op sint Jans auont gepluct is tot datmē noē leyt. Glose. Jck meene sey de Janne hoolkake/die dat cruyt also op sint Jans auondt gepluckt leyde bouen der ooren vanden stal daer de Coeyē slapen/segghende datse godt/ende die goede sinte brye behoedē wille datse alle dage melc geuen sullēso lange so dat

Dat seuenste Capittel.

Die van sijne Coeyen wil hebben versche boter des swinters/ēn somers die salse leyden als sy loopich sijn drie werven om den stier/ēn latense hem beriecken sonder raecken ende laten daer nae bespringhen/so hebdy alcijt winter/ēn somer versche boter.

Dat viij. Capittel.

Een vrou die haer catte niet verliesen en wil/die smeere die vier poten vander haer catte drie auonden met boter so en schept zy nemmermeer van dien huyse.

Dat.ix.Capittel.

Jst dat eenich persoon eet vā eender beestē die de wolf verworcht heeft oft af gheten heeft die persoone en zal ter nauwer noot n; verschepdē connē ten zy dat de wolf eerst doot is Gloze. Emmers ten minsten en zal hy niet connen ghespreken ten zy dat hy zijne bedeuaert gedaen heeft tot sinte Lupus.

Dat x. Capittel.

Als men witte Monickē ziet gaen/oft rijden achter lande zo en zalmen des weechs niet reysen want het dan gaerne leelijck weder is. Gloze Sommighe vroede vrouwen zeide Mariette peele/hebben ghesept dattet gemoet van eenen witten monick smorghens een quaet teecken is maer van eenen swerten monick ist goet op dat hi niet wits en heuet

Dat xi. Capittel

Als een bruyt gaet uyt haren huyse ter kercken waert/om te trouwen haren Bruydegom die beste bede ende wensch/ diemen haer doet ende biedet die blijft haer in op dat sy terstondt daer af danckt anders en sout niet baten. Glose daer op seyde een ghesellinne ghehseten Piriene Blaulippe. Dat Capittel en hebbe ick niet al warachtich bevonde wãt doen ick ghinck trouwen Jan blaulip mijnen man so groete my mijn ghrootmoeder my seer biddende dat ick moeste hebben goet stijf ghemoet dies ickse dancte/maer nochtans ghebuert my alle daghen/ende nachten anders.

Dat xij Capittel

Men en soude nemmermeer hinnen oft Eynden eyeren te broeden setten des vrydaechs want die kieken dier af comen worden gaern vanden vogelen oft dieren verbeeten. Glose. Voorwaer seyde Marope plopaerts. Ick hebbe dat wel hooren segghen datmen gheen eyeren en sal te broeden settẽ des daechs voor dat die mane ontfaet/eñ des daghes daer/ na want si selden wel eynden.

Dat xiij. Capittel

Als eender Vrouwen die kele iuecket dat is ghoede maere/ want sy corts ter bruyloft oft ten kinder bedde gaen sal maeken goede chiere/maer als haer thooft iuecket dat is quade/ maer/want daer gheerne slaghen nae volghen. Glose. Perette langhe mamme seyde als een man sijn kele iuecket/ die onder wijlen sijn wijf heeft ghestaghen ghehadt/dat is een teecken van hanghen/maer als zy hem iuecket na dien dat hy vrientschap met haer ghedaen heuet/dat is een teecken van wijn te drincken.

Dat xiiij. Capittel.

Alsmen dye Vleerder Muysen vlieghen siet ontrendt een huys/van daer waert goet vertrocken / wandt dat is een

teecken datmen daer tijdelijcken dat vier inne steken sal/ ende sal verbranden. Dat.xv.Capittel.

Die tsauonts zijn tafellaken laet liggen ghedeckt op die tafel so dat die muysen die crumme comen eeten/die daer af des morghen eedt/sal swerte tanden crijghen ende sullen hem daer na rotten. Glose. Guldement seyder op datmen swerte tanden crijghet van hete pottagie te eten/ende sonderlinghen/ heete koolen oft warmoes.

Dat.xvi.Capittel.

Als een ionck knechtken eerst gheboozen is/soo salment den vader draghen/ende stootent metten voeten voor zijn borst/ ende dat kint en sal nemmermeer quaet eynde doen. Glose. Fremijne die wale seyde daer op/als een vrou gheleghen is/ van een dochter/so salmen de dochter setten opter vrouwen borst/segghende/godt make v een derue vrouwe ende nemmermeer en sal die Vrouwe schaemte hebben van haeren/ lichame. Dat.xvij.Capittel

Als een vrou by haren man leydt/ende liever een soone hadde dan een dochter/soo salse haer handt ghesloten houden/ allso langhe als die man daer deur onledich is/ende het sal/ certeynlijck eenen soone wesen. Glose. Sommighen onde Matronen houden dat die een soone maken wilt des morghens metten daghe moet hy hem maecken/maer een dochter tsauondts metter nacht.

Dat.xviij Capittel.

Een Vrou die wil hebbē cleyn kinderen de wijle dat sy draghet die sal haer des smorghens ontnuechteren oft ontbijten met eenen gherooster crumme wittebroots in wijne/ eñ het kint dat sy draghet sal cleyn wesen. Een oude die daer oock by was/seyde ick ghelove best dat die cleyne kinderen/ comen meest by ghebreke vanden mannen/ want die mans hebben dan minst merck inne:

Die conclusie vander Spinninge des Vrydaechs

Om deser Glosen wil wert groot geschal van lachen/ende anders zonder dat zy deen den anderen verstonden also dz ick mijn pampier op voude. Ende ick meende haer so wel ontslopen te hebben/maer ick en const van eenighe die my saghen/ende/so baden zi dat ick doch weder by haer comen woude des ander daechs clausuts ter ghewoonlijcker vre om daer haer dingen te eynden/ende dat ouerschot van dē Euangelie beschrijuen so Vrou berte vanden hoēn die lesen soude/eñ daer sy haer articulen soude sluytē ick bedencken de dat die geerne die dient/eñ niet en voltiermsinē leon ver



liest/eñ cō sēteerder willicken eñ so liedt ickse daer pakēhaer hudsē eñ bogagien eñ ghinc mijn der vaerden hier begīt Deuāgeli des Saterdachs gedaē by vrou Berte vanden hoorē seer scho on eñ met allen genucch=lijc om te=hooren.

Des saterdaechs auonts ontrent den ses vren nae dat ick mijn ghereetschap gemaect had so vont ick daer van onsen scholiere die al ghereet begonsten haer spillē tot haspelē want si en mochten niet spinnē om des saterdages ende om onser lieuer Vrouwen wille. Ende cortelinghe quam daer een gheheeten vrou Geerte vanden horen verselschapt met veel van haren Vriendinnen ende oock ghebuere om daer haer euangeliē te lesen/ maer al eer ick daer mede voort vare wil ick v seggen van haerder gheboorten Vrou Geerte die was vanden ouderdom ontrēt van tachtentich Jaren ofte meer maer niet min. Sy was een dochter hier voortijden van Reynaerts vanden hooren/ dat een wonderlijck seer wijs Man was/ inder consten der grammatijcken/ ende daer na was hy te mompeliers daer hy medecijne ghestudeert heeft/ daer oock vrou Geerten dochter sterckelijck af leerde. Vrou Geerte doen si ghehoort hadde vertreghen so seyde sy/ mijn ghebueren/ ende vriendinnen na dien dattet mijn behoorte is in onsen dingen te slupen/ so sal ick my quijten na mijn beste van des ick onthouden hebbe aengaende medecijnen twelck wilt onthouwē/ ende inwē memorien beuelen wantet des waerdich is.

Dat eerste Capittel.

Ende voor mijn eerste Capittel/ so segghe ic v so wie eenen quaden meester heeft/ ende den eerstē sondach vastet na dat hy hem bestaen hebbt te woonen/ hy salder voorwaer af verlost werden.

Dat ij. Capittel.

Jtem wie die terciaen heeft/ ende aen zijnen hals draget in een luttelken siden die hooghe namen die sal daer af ghenesen/ ende verlost worden.

Dat derde Capittel

Hebt ghy eenen quaden man ofte crijghelen/die v qualijck ghelt gheuen wil tot uwer behoeften/soo neem yt den eersten knoop van een stroo nader aerden op sint Jans auont gheplůckt tot datmen noen luyt ende steect dat int gat van den sloote des koffers ende het sal open gaen.

Dat vierde Capittel.

Die de quarteyn heeft/die doet so veele dat hy crijghen een clauerbladt met vier bladeren aen een steel ende ontnuchtert v ofte ontbijt daer af vier daghen eñ hy sal daer af ghenesen.

Dat vijfste Capittel.

Een vrouwe die sieck is sal nemen wijwater dat des sonnen daech ghemaeckt is ende maeken daer af een suppen/ende/ suppen dat/ende sy sal ghenesen

Dat seste Capittel

Veel lieden spreecken van die witte febres/die luttel weeten wat si segghen si sijn quader dan dobbel quarteynen nochtans soo machmer af ghenesen met een soppe te maecken/ int sint Joris dat

Dat seuenste Capittel.

Om te ghenesen den dagelijckschen coors/soo moetmen schrijuen die eerste drye woorden vandē pater noster op een sauie blat/ende eeten dat drye merghen stonden nuchteren/ende hy sal ghenesen.

Dat viij. Capittel.

Eest dat een vrou haeren voet vertreet/soo dat hy wt der leden is/soo moet haer man pelgrimagie gaen tot sinte Mertens. Ende dat hy met hem brenghen soude vanden voet water van sinte Mertens peerde/eñ dat sy/soo terstont daer

mede hare voet wasschen/ende sy sal daer af ghenesen.

Dat.ix.Capittel.

Een wijf die pocken heeft/soo sal haer man neemen een vel van eenen swert lam van dien iaere/ende bindense daer/warm in/ende sy sal ghenesen.

Dat.x.Capittel.

Heeft hem een paert vertreden/so salmen rijden tspapen huyse waert ende werpen den papen wt/ende wt ghewor-pen sijnde terstondt weederom doen keeren sonder hem toe-te spreken/ende voorwaer tPeert sal wel ghaen sonder e-nighe wee.

Dat.xi.Capittel

Ick soude v wonder segghen vanden Paerden/eñ van ha-ren Medecijnen / maer om dieswil dattet die mannen ne-men tot haren voordeele/soo sal icker afswijgen en spreecken van anderen dinghen. Nochtans wille ick wel dat ghijt/weet soo wanneer dat ghy siet een Peerdt dat hem niet en wilt laten beschrijden/noch in een schip ghaen soo segghet/hem in die oore dese woorden/paert alsoo waerlijck als pa-pen meysen des duyvels paert is/soo latet v van my beschrij-den ende terstont sult ghijt tot uwen wille hebben.

Dat.xij.Capittel

Een man die ten strijde gaet/sal ouer hem hebben dese woorden. Talcy v.loin te tin.son te combat sy ten reu-vieng.

Dat.xiij.Capittel.

Ick en can my niet ghewachten te spreecken aldus veel van den mans voordeele nochtans weet ick wel dat sy ons lie-den luttel achten ende maken daer mede haer ghenuechte. Aldus segghe ick v een vrouwe die nieuwelinghen die cort-se ghecreghen heeft eerst datse alle haer condupten merck e met honich sy salse terstont quijt wesen.

F.

Dat xiiij. Capittel

Als ghy yewaerts die swalwen siet nestelen in ee huys dat is een teecken van armoede maer als daer die Musschen nestelen dat is een teecken van gheluckè.

Dat. xv. Capittel.

Ick segghe v noch die alderley manieren van wijn willen drincken ende oock met eenen yegelijcken sonder te worde droncken dye en derf maer hem ontnuchteren met eenen suren appel smorghens ende drincken eene tueghe versch watere die en sal voorwaer niet droncken worden. Glose. Ghenuechte Maescaken Dochter seyde op dat voorseyde propoost als dat haer Vaeder noyt droncken en was/ hoe veel wijns dat hi drant maer hi aenriep altoos sinter claes in sijnen ghebeden

Dat xvi Capittel.

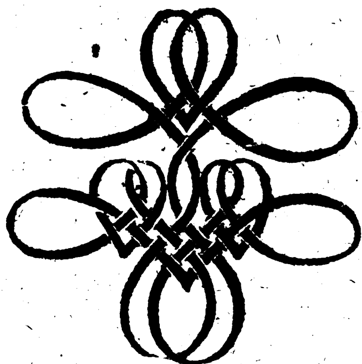
Mijn vriendinnen voor mijn slot ick v segghen moet een wonderlijck secreet alsoo vast naket den heyligen sondach/ dat luttel luyden weten. Ick segghe v dat die Opuaders die hier comen tsomers ende des winters weder keeren in haren lant dwelcke is byden Berghen van Sinay/ sijn in haer lant creatueren als wy hier sijn: Ende het blijckt oock wel dat sy verstant hebben/ want sy betalen Jhesum onse Heere altijt thiende van haren ionghen. Glose. Midts desen soo rechte haer op vrou breye die wonderlijck out was/ want si hadde dicke haren Heere hooren segghen dye ghe heeten was claes van triere doe hy tot sinte Katherie was ten berghe van Synay so hadde hy byder sterfsten alle sijn gheselschap verlore/ ende al gaende door die wildernissen/ so sach hy van verre eenen mensche totten welcken hi ginc ende beghonst hem te vraghen in duytsche nadē berch na die hy weessen hem/ ende mettien soo ghinc die Mensche met hem/ ende seyde hem doen van sijnen staet/ ende dz hy herwaertsouer een opuaer was/ ende maecte sinen nest in

Vlaenderen op syns ghebueren huys. Claes die dit niet ghelooven en woude badt hem dat hy hem noch een litteeken gheven wilde op dat hy hem daer af dancken mochte. alsoo verre als hy ymmermeer wederom quame tot sijnen lande. Doen tooghde die Opevaer een en gulden rinck die hy in anderen tijden op die plaetsen daer gheraept hadde/ ende alsoo schier als dien voorseyden claes den rinck sach/ so kende hijen want het was dē rinck daer hy slap gehoort sijn huysvrou mede ghetrouwet hadde. Ende die opevaer gaf hem den rinck weder op die voorwaerde dat hi dē verckenwachters ende den Coeywachters vā sinen huyse verbieden soude dat si hem gheen quaet meer en souden doen/ alsoo sy plaghen Ende na desen nam mijn Heerken oorlof ende hy keerde weder te brugge daer hy nae dien also wel leefde dat hy veerthien palmen dick was/ doen hy sterf.

¶ Hier mede was daer groot ghelach onder dander dye al ghereet haer spillen af ghehaspelt hadden ende beghonsten haeren bagagien/ trossen daer my nae verlanghende wandt my des werckx begonste verdrieten/ niet te min/ ic voechde my met hem al lachende/ ende om oorlof te hebben soo sette ick my int gheschte van hem lieden. Doen quamen tot my dese ses Vrouwen dye ghepresideert ende aldus ghelesen hadden die Euanghelien / ende danckten my hertelijcken van mijnre moeyten/ dye ick aen ghenomen hadde/ ende ghelooftdent my begeerde ickt/ dat si mijn woort doen souden aen eenighe Jonckvrouwen/ daer ickt begheerde. Daer op ick antwoorde somen te seggen plach een Paert dat alleen gaet te drincken sonder datment derf berijden ende een man die ter kercken gaet met eenen stocke die hebben beyde haer beste daeghen/ ende van dien seyde ick my een tijt te sijne.

¶ Conclusie.

Mijn Heeren ende Vrouwen wilt dit nemen voor een tijdtcortinghe/ ende al ist dat ghijs alsoo niet en bevint dies en wilt den vrouwen niet te wersser doen/ want sy dat sekerlijc nae haer best ghedaen hebben/ ende al en gheloofdijs niedt/ ghy en blijft daerom niet ongheloonich.



Hier na volcht dat eerwaerdich ende notabel Pater noster vanden vrouwen



Ls dese vrouwen gaen ter kercken
Om te hooren Gods wercken
Dan beghinnen sy sonder letten
Haren doeck te punte te setten
Als sy dan comen inder kercken
So besien sy papen en clercken
Dan beghinnen si te lesen
Nu hoort wat sal dat wesen.

Pater noster qui es in celis
Ondanck moet hebben Beatris
Dat sy heeft soo ghoede cleeder an
Waer mijn man als menich man
Hy soudese my wel so doen maken
Maer ick en cander niet aengheraken
Hoe ben ick aldus dom.
Santificetur nomen tuum
Des moet mijn man sijn een catijf
Dat hy dus hout sijn goede wijf
Want alsoo wel voeghet my
Als eenighe vrou die hier sy
Maer wat can icker doen om.
Adueniat regnum tuum
Dat hy my dus qualijck hout
Godt gheue hem droefheyt menichfout
Dat hy my niet en hout badt
En hy gheerne vergadert schat
Ende ick dus armelijck gae.
Fiat voluntas tua.
En trouwen ick salt wel anders maken
Ick sal wel opten solder gheraken
Daer op leyt hauer ende gherst
Al sout mijn hebben berst
Ick sals wel soo veel vercoopen
Dat ick my met siluer sal knoopen
Al soude hy dul worden / ick en vragher niet na
Sicut in celo et in terra
Ick hebs noch beter in mijn kist
Dat ick hem onthielt met nauwer list
Consticht eenichsins gheraken
Dat ick den lieden mocht behaghen
Ende sy my dan saghen

Achter voor ende al om. Panem nostrum quotidianum
Dat ick hadde goede cleeder aen
So mocht ick frisschelijck henen ghaen
Eenen breeden tim paen mijnen caproen
Twee proper wt ghesneden schoen
Eñ twee platijnen smael/ Soo waer ick frisch altemael
Noch so moet ick hebben me. Da nobis hodie.
Dat is eenen cransse
Daer mede gae ick ten dansse
Dan souden die lieden saghen
Hoe mach elcken die behaghen
Die daer soo frisschelijck steet
Ick salt hebben ist hem lief oft leet
Op datter in huys coren is Et dimitte nobis
Die pape en coemter huyden af
Soo help my godt ende theylich graf
Waer nu dese misse ghedaen
Soo souds ick aen den merct gaen
Daer ick wat sinlijcx cochte. Dat ick mijn liefken brochte.
Want mijn man is te ora. Debita nostra.
Hy en coemt niet in acht daghen
Dat mach mijn herte wel behaghen.
Want hier en binnen sal ick wel
Tgoet vercoopen met haesten snel
Ende coopen daerom mijn ghevoech
Ende houden nochtans ghelts ghenoech
Daer ick mede sal gaen te wijn
Daer die schoone ghesellen zijn
Eer hijt crijghe in sijn bus. Sicut et nos dimictimus
Wat wil icker meer af segghen
Mijn man sal eeren ende egghen
Eñ selue gaen inden ploech. Daer toe is hy goet ghenoech
Ende daer an lept sijn begaren

Dan sal ick doen sonder openbaren
Vandenseluen dat ick ben wis Debitoribus nostris.
Wat soude ic.. doen met erue of met goet
Want ick ymmer steruen moet
Ick souder myn ghenuechte af hebben
Sonder eenich teghen segghen
Ende sijn .. blijder dan ick ye was. Et ne nos in ducas.
Ghevader en ist niet waer
Lieue Gheuader iaet tis claer
Wat soudy doen met erue oft schat
Daer v niet af en waer te badt
Ghy zijt ionck/ghy mocht verweruen
Noch veel goets eer ghy sult steruen
Och wilde de paep haesten hem. In temptationem.
Dus maken si groot gheschal. Dan roept de coster ouer al
Ghy vrouwen ghi maect so grooten ghelupt. Sept tot dat
dese misse is wt. Gheuader die pape seghent hem.
Sed libera nos amalo. Amen.
Nu seghent hy ons allen. Nu laet ons op ons knien vallen
Wy sijn nu al wel gheseghent Gheuaderen weet ghy niet
oft reghent. Ick en hebbe gheen ommecleet. Aldus staen sy
op ghereet. Met deser grooter innicheyt. Ende haer gebet
ghesept. Maer die vyant heuet verstaen. Hy heuet in eenē
briefghedaen. Want hijt node soude ontlegghen
Hy en soudet sijnen meester segghen
Elck pijnt hem wel tonthouwen
Het is ter eeren vanden vrouwen
Ende tot Thantwerpen gheprent
Elck wacht hem van veel betrouwen
Soo en crijcht hy gheen berouwen
Men gheeftet voor een present

Gheprint tot Amstelredam by mijn Harman Janszoon
Muller wonende inde Warmoestraet in vgulde Passer.



5

